

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Ponyvairodalom mételeyezi a magyar ifjúság lelkét*

Forrás:

Szózat

3n

(Hely)

1925. 11. 15.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Osztályozás

Tárgy

028.1

Hely

Idő

1925

Személy

Ponyvairodalom mételeyezi a magyar ifjúság lelkét

A színházi lapok is súlyos rombolást végeznek a serdülők körében — A ponyva-, detektív- és rémregények bűnei — A sportirodalom túlzott kultuszának elfajulása

Az Országos Közművelődési Tanács a káros szellemi járványok ellen

Az Országos Közművelődési Tanácsot 1908-ban Széll Kálmán alakította meg. Az alapítás azzal a kifejezett céllal történt, hogy így, társadalmi szervezkedés útján igyekezék a magyarság az akkor még integer Magyarország egyik legsúlyosabb problémáját, a *nemzetiségi kérdést megoldani*. Az alapításnak igen érdekes, talán mondhatni, pikáns háttere, előzménye van. Ugyanis Széll Kálmán még miniszterelnöksége idején komoly akciót indított, helyesebben *készült indítani*, hogy az oly kényes természetű nemzetiségi problémát a magyar kultúrának intenzív terjesztésével megoldáshoz segítse.

Ferenc József kontra Széll Kálmán

Jellemző azonban az akkori viszonyokra az a *történelmi tény*, hogy legfelsőbb helyről kontraktározták a miniszterelnök idevágó

terveit: a király, *I. Ferenc József, egyszerűen leintette a nagy magyar politikust*. Így hát, rövidesen megdőlt Széll Kálmán törekvéseinek a lehetősége is. Azonban a kemény energiájú államférfi nem tudott belenyugodni a királyi intézkedésbe s ha már államhatalmi úton nem volt módjában a terveit végrehajtani, társadalmi szervezkedéssel igyekezett azokat megvalósításhoz juttatni. Végül, az akkori kormány csendes segítése mellett, a háború előtt hat évvel, megalapította az Országos Közművelődési Tanácsot. Jelszavuk volt: *a magyar faji öntudat ébrentartása és a nyelvi tisztaság megőrzése. Különösen a nemzetiségi vidékeken*. Természetesen egyetlen eszköz állott csupán a rendelkezésükre: *a magyar műveltség minél szélesebb s alaposabb terjesztése*. Mindenekelőtt tehát az *analfabéták oktatása*. Olyasni és inni tanítani a népet, volt az első feladat.

az első lépés a nagy s messzi cél felé, amit, sajnos, elérni épen a rövid működési idő miatt a nagy szándékú szervezet nem tudott. A Habsburgok magyarellenés, szűklátókörű politikája miatt az ország szörnyű tragédiája mégis bekövetkezett. Ezerkilencszáznyolci akaráras és nekifeszülés már mitsem segített, segíthetett: az iszonyú lava a az ormokon feltartóztatlanul megindult volt már akkor s alig pár esztendő után maga alá temetett mindent. Átkozott Trianon! Mindent: ezeréves multat, nyíltszemű, látó nagyokat, a megtevesztett milliókat, a legfájdalmasabb sorsú fajtát, a magyarságot s csak a történelem igazságszolgáltatása az, hogy a Habsburgi trónt is magával seperte az apokaliptikus idő általuk feltámasztott vihara.

Ilyen mult után s célkitűzések mellett küzdötte át a háborúdúlta esztendőket az Országos Közművelődési Tanács. A forradalmak

véres rázkódásait már csak elhivatottságának öntudatával volt képes átélni. Ma nincs nemzetiségi probléma és a tanács, dacára, hogy *elvétek tőle az analfabéták oktatásának szervezését is*, s így régi kifejezett programjának — úgy tűnik — alapját vesztette, mégis megtalálta új működése részére azokat a területeket, ahol nemes tradícióhoz méltó munkálkodást fejthet ki: *a nép tömegeit pozitív tudással felvértezni az új harcra, hogy kultúrjölényünk fegyverével visszanyerjük az elvesztett ország részét*. Mindezekből nyilván megállapítható: a Közművelődési Tanács most is, mint azelőttégyért küzd, az *integer Nagy-Magyarországért*.

1908-ban, hogy megmentse és megtartsa, ma, hogy visszaszerezze és újraahódítsa.

Régi küzdelmek az analfabétizmus ellen

A Közművelődési Tanács jelenlegi vezetői: Némethy Károly dr., v. b. t. t. és Szilágyi Sándor a szervezet alelnöke. Az alelnök ür szíves volt munkatársunkat fogadni s a *Szózat* részére az alábbiakban, a tanács multi és jelenlegi állapotáról, programjáról, terveiről kimerítő nyilatkozatot adni:

— A háború előtt, sőt a háború alatt is szinte egyetlen programunk volt: *az analfabéták ingyenes oktatása*. Rendes szervezet alakult ki, aminek a segítségével nemcsak a tanítók honoráriumát

tudtuk biztosítani, de a tanulókat is ingyen láttuk el ábécés könyvvel, irkával és írószerekkel. Az öregeknek még pápaszemet is küldöttünk. Tagadhatatlanul jó eredményeink voltak már. Például, hogy a közvetlen, a háborút megelőző, 1913—14. tanév statisztikáját mutassam be amikor 44 magyar 4 horvát-szlovén vármegyében és 2 ausztriai községben háromszáz-két *analfabéta tanfolyamot szerveztünk*. Ezekben összesen 8683 felnőtt részesült oktatásban. Jó eredménnyel 6193 végzett. Sajnos, — s felém nyújtja a vaskos kimutatást — a háború minket is megtört és csak *kilenc katonai analfabéta tanfolyam* létesült az 1914—15. évi esztendőben, ahol 201 analfabéta hallgatónk volt.

— A háború kitöréséig eltelt 6 év alatt összesen 2147 tanfolyamot szerveztünk, ahol összesen 57.801 felnőtt analfabéta tanult. Ezek azonban csak az első lépésnek eredményei, *a világhátrófa szinte megsemmisítette munkánkat*, bár tovább próbálkoztunk, mert hogy csak a 1917-iki kimutatást említsem, akkor is *hatvankét* helyen 168 tanfolyammal igyekeztünk a katonaság körében, fronton és front mögött tanítani. Nehéz küzdelmek voltak ezek. Mert ha *Jancsi* nehezen tanult, *János* még nehezebben. Küzdeni kellett valami furesa álszemérem ellen is. Az öregek szégyelték a tanulást. Ezért csalogatni kellett őket. Tehát dalárdákat állítottak fel, órák közben pedig felolvastattunk a tanítókkal. Persze, nem volt mindenhol, messzi tanyákon, erre való anyaguk. Könyvet adtunk ki *Felolvasások* címmel, hogy ezt is pó-

toljuk. Történelmi, etikai, szóra-koztató és egyéb írásokból állt ez.

— Mikor már eredményeket értünk el és nagyobb tömegben tudtak az emberek olvasni, *következett a második lépésünk: olvasmánnal ellátni a népet*. 1911-ben született meg a *Vasárnapi Könyv*, hogy ezt a szükségét is kielégítsük. Közben a külföldi magyarsággal, főként az amerikaival kerestünk nexust, *hogy legalább lélekben ne hagyjuk árván, elsa-*

kadt testvéreinket: könyvekkel igyekeztünk ellátni őket és ott is tartottunk néhány analfabéta tanfolyamot. Általában a kulturális társadalmi egyesületeknek központi szerve igyekeztünk lenni. Ilyenirányú újraszervezkedésünk most van folyamatban.

Pozitív tudást a tömegeknek

— Ahogy a katasztrófális esztendők viharai elesitultak, szerve-

zetünk újból megkezdette teljes erővel a munkálkodását. Most a kultuszminisztérium vármegyénként népművelési bizottságokat állított fel: ők végzik az analfabéták beszervezését. *Azonban bármilyen analfabéta tanfolyam kerüljön könyvet és eszközöket, mi ingyen adunk nekik.*

— Tekintve, hogy a magyar paraszt egyetlen olvasmánya a naptár s mert most jó olvasmánnal ellátni a népet a programunk: *A mi naptárunk* címmel oleső és az ország kifünőségei által írt naptárt bocsátottunk ki. A tudatosan megszerkesztett kalendárium történelmi, egészségügyi, irodalmi és erkölcsi olvasmányokat tartalmaz. Például, hogy csak egyet említsek, *Zadravecz István püspök A hősök emlékezete* címmel írt a számára cikket. Az a célunk, hogy a ponyva naptárakat, a zugkiadók e lelketlen, puszlán pénzre utazó hasonló termékeit teljesen kiszorítsuk a piacról. Ugy gondoljuk, naptárunknak, amit szervezeten adunk piacra, meg lesz a maga jó sikere. Pozitív tudást adni a tömegeknek.

— *A mi naptárunk* a nép alsó rétegét igyekszik kiszolgálni. A *Vasárnapi Könyv* olvasói inkább a diáktábor. A súlyos viszonyok közé került középosztály részére pedig, akiknek nincs anyagi módjuk a külföldi drága folyóiratokat megvenni, *Mindenes Gyűjtemény* címmel, most akarunk ilyen összefoglaló munkát kiadni.

— A Közművelődési Tanács, érdeklődve az ország iskoláinál, azt a hirt vette, *hogy az ifjúság a legzüllesztőbb könyveket olvassa*. Nyilván itt is fel lehet hozni a súlyos és nyomasztó anyagi helyzetet mentségnek: *nem tudnak jó*

könyvhöz jutni olcsón. Nekünk tehát az a kötelességünk, hogy olcsó és a mai erősen a fantáziájával élő ifjúságnak megfelelő könyveket állítsunk elő. Mert a mostani ifjuság vagy ponyvát, vagy színházi ujságot, vagy sportlapot olvas. Nálunk, sajnos, a sportügyeket túlértékelve, nemzeti ügyévé dagasztják. „Kis színházi dámák“ autós törtétiáival traktálják, s nyíltan kimondom, inkább pornografikus, mint a magukat színházi lapnak nevező ujságok, az olvasóikat. Mindezek: a ponyva, sportlapok, detektívregények, színházi ujságok arra készítetnek bennünket, hogy a mai életnek megfelelően a diákság részére izgalmas törtétiájú, de tanulságos és főként olcsó könyveket adjunk.

— *Segítenünk kell ezen az ellé-
hásító, erkölcstelenítő állapoton,
mert ha tudunk segíteni és nem
segítünk, semmivel sem vagyunk
különbek azoknál, mint akik demo-
ralizálnak. Kezembe került három
közéiskolában elkobzott olyan
szemétkönyv, amely a szokottnál
is szörnyűbb trágárságokkal volt
tele. Ezenkívül vagy háromszáz
csupa romlással teli, főként detek-
tívregényt gyűjtöttek össze az is-
kolák.*

— Még karácsony előtt kiállítást akarunk rendezni ezekből, hogy a szülők megismerjék a kártekönyv könyveket. Ugyanakkor egy másik terembe is lesz kiállításunk, ahol a mi olcsó kiadásos, épen olyan felfokozott érdekességű s „mert ez is fontos“, komisz piszkosrajzú könyveink lesznek bemutatva. Külsőre nem lesz szükség a kettő között.

Csupa vér, halál, kaland és izgalom: a végén komoly tanulás

— Az íróinknak utasításba adtam, akik ezeket a könyveket most

készítik, hogy ne kiméljenek semmi vért, halált, izgalmat, fokozzák fel a fantáziát a végletekig, egyenek az emberek akár emberhúst, kaland legyen bőven a végén azonban érezze akisdiák, hogy „becsapták“, történelmet ismert, fizikát tanult, szóval művelődött. Rogé-

riusznak a Tatárjárás leírását fogja az egyik könyv feldolgozni. Van ebben minden, ami kaland, és mégis megismeri a diákság belőle az 1442–52. esztendő szörnyű napjait. *Cserkészregényt is készítettünk. Rádióregényt is.* A fontos csupán az, hogy tiszta magyarságra tanítsuk a gyerekeket.

— *Az új magyar ifjúságnak nem szabad megmetelyeződnie ponyvától és pornográfiától az ilyen aljas és lealacsonyító dolgoktól. Az új magyar ifjúságnak erősnek kell lenni, művelthet, hogy igaz kultúrfölény-e erejével erkölcsének tisztaságával, tudásával megerősítse önmagát, az eljövendő új harcra, az új honfoglalásra, az integer Nagy-Magyarország visszaszerzésére.*